Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

BIULETYN KOWIEŃSKI

W I L B I

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) MAŁA POHULANKA 10—7.

Nr. Wilno, dnia 25 kwietnia 1935 r.- 1272.-

T r e ś ć n u m e r u:

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

	Dział.	Str.
1. "Rytas" o polityce niemieckiej w związku z konwencją kłajpedzką.-	I.	1.
K r o n i k a .		
2. Pismo angielskie a Litwa i Kłajpeda.-	"	2.
3. Pogłoski o wyjeździe płk.Prystora do Kowna.-	"	
4. Mały ruch graniczny.-	"	"
5. Dokoła stosunków litewsko-niemieckich.-	"	"
III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.		
K r o n i k a .		
6. Były gubernator Navakas członkiem Rady Stanu.-	III.	"
7. Klub Związku Tautininków.-	"	"
8. Nowa radjostacja.-	"	"
IV. SPRAWY POLSKIE I INNYCH MNIEJSZOŚCI NARODOWYCH.		
K r o n i k a .		
9. Ogłoszone w "Dn.Polskim" życzenia akademików Polaków dwom wysiedlonym kolegom.-	IV.	"

x

x x

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

"R y t a s" o polityce niemieckiej w związku z konwencją kłajpedzką. "Rytas" Nr.90 z 18. IV.1935 r. Artykuł dr.Pakalniszkisa p.t."Pretensje niemieckie a konwencja kłajpedzka". Streszczenie:

Rząd litewski, odpowiadając na demarche państw sygnatarjuszy, oświadczył - jak donoszą pisma - iż zgadza się na przedłożenie sprawy wykonywania konwencji kłajpedzkiej Lidze Narodów lub Trybunałowi Haskiemu.

Wiadomość ta, która się ukazała w pismie francuskiem jest całkiem prawdopodobna. Posunięcia czynników niemieckich w Londynie, a zwłaszcza niemiecka propaganda przeciwko Litwie, nielicząca się z zasadami żadnej etyki, niewątpliwie wywarły wrażenie, zwłaszcza na polityków angielskich zawsze skłonnych do potakiwania Niemcom. Szczególnie, jeżeli potakiwanie takie można uczynić na rachunek innych. Litwa niewątpliwie niema żadnej podstawy do obawiania się jakiegokolwiek objektywnego rozpatrywania sytuacji w Kłajpedzie. Przeciwnie, takie rozpatrywanie sprawy na forum publicznem wykazałoby światu raz jeszcze, co warte są zarzuty niemieckie odnośnie rzekomego łamania konwencji kłajpedzkiej.

Podpisując konwencję kłajpedzką, zarówno państwa sygnatarjusze, jak też Litwa niewątpliwie myślały, że na podstawie tej konwencji uregulowane będą prawa i obowiązki Państwa Litewskiego i ludności kłajpedzkiej i że tylko Litwa i ludność kłajpedzka będą, zgodnie z konwencją, uczestnikami funkcjonowania statutu kłajpedzkiego. Tak się wydaje z prawnego punktu widzenia na konwencję kłajpedzką. Inaczej jednak wygladała rzeczywistość.

Niemcy całkiem niespodziewanie z pogwałceniem konwencji i ogólnych zasad prawa międzynarodowego zaczęły się wtrącać do wewnętrznego życia kłajpedzkiego, do funkcjonowania statutu kłajpedzkiego. Czynią to Niemcy w taki sposób, iż wyłania się bezpośrednie niebezpieczeństwo dla nietykalności terytorjum litewskiego. Proces hitlerowców kłajpedzkich wykazał, że Niemcy nietylko przekupywały ludność kłajpedzką i płaciły drugie gaże nauczycielom kłajpedzkim, lecz nawet za pośrednictwem swych oficjalnych organów /konsulat/ prowadziły sprzeczną z interesami litewskiemi i z prawami suwerenności akcję na obszarze Kłajpedy.

Tak więc nienormalna sytuacja na obszarze Kłajpedy zależy nie od tego, że Litwa nie wykonuje swych zobowiązań międzynarodowych, lecz od tego, że wielkie państwo sąsiednie, wyzyskując swe obfite resursy materjalne i intelektualne, brutalnie bez żadnej podstawy wtrąca się do wewnętrznego życia Litwy. Po wywołaniu piekła swą bezwstydną propagandą Niemcy oskarżają wreszcie niewinną Litwę o wywołane przez nich samych anomalje.

Litwa, broniąc swych praw suwerennych na obszarze Kłajpedy, nigdy nie wykroczyła wobec konwencji kłajpedzkiej ani co do jej ducha, ani też co do treści. Świadczą o tem wszystkie procesy wygrane przez Litwę, a odnoszące się do wykonywania konwencji kłajpedzkiej. Niepodobna przeto wątpić, że i tym razem,o ile całą sprawą zajmie się znowu organ międzynarodowy, Litwa spór wygra, gdyż tym razem będzie mogła takiemu organowi dostarczyć objektywnych materjałów o istotnej działalności niemieckiej na obszarze Kłajpedy,których to materjałów poprzednio nie posiadała.

Mówiąc o normalnej czy nienormalnej sytuacji na obszarze Kłajpedy, zaznaczyć należy, iż problem ten bardzo łatwo dałby się rozwiązać, gdyby Niemcy przestały się wtrącać do wewnętrznych spraw litewskich i przestały traktować wewnętrzne sprawy ludności kłajpedzkiej, jako problem międzynarodowy, do czego brak jest wszelkiej prawnej podstawy.

Dla przywrócenia normalnej sytuacji potrzeba jedynie, by Niemcy przestały grozić Litwie, wtrącać się do funkcjonowania statutu i wywoływać atmosferę nieufności na pograniczu litewskiem, co tak pogarsza stosunki. Gdyby polityka niemiecka zmieniła się w ten sposób, wspomniana kwestja kłajpedzka musiałaby rychło zniknąć spośród tematów polityki międzynarodowej, zaś samo życie Kłajpedy odzyskałoby swój normalny stan autonomicznej prowincji Republiki Litewskiej.

O ile prasa niemiecka, dyrygowana przez M-stwo Propagandy, nie przestanie Litwie grozić i stawiać nieuzasadnionych zarzutów, jasną jest rzeczą, że warunki przedłużenia normalnych stosunków w dalszym ciągu nie dadzą się pomyśleć. Niemcy się mylą, sądząc, że

zdołają nastraszyć niewielką Litwę, gdyż nie umieją ocenić moralnych czynników narodu, które nierzadko opierają się olbrzymim siłom materjalnym.

Sytuacja międzynarodowa Litwy wymaga od rządu litewskiego bardzo energicznej i twórczej polityki, którąby unikała dreptania w miejscu.-

Kronika.

Pismo angielskie a Litwa i Kłajpeda. "Rytas" Nr.89 /IV.1935/:"Morning Post", pisząc o sytuacji Litwy i Kłajpedy podkreśla, że statut autonomiczny, udzielony obszarowi Kłajpedy działał zupełnie dobrze zanim irredentystyczna kampanja narodowych socjalistów nie zmusiła rządu litewskiego do zastosowania stanowczych środków wobec osób, które zamierzały przywrócić w Kłajpedzie niemiecki stan posiadania.

W podobnym duchu odzywaja się inne pisma angielskie, jak "New Statesman", "Manchester Guardian", "Yorkshire Post", "Birmingham Post" i "Glasgow Herald".-

Pogłoski o wyjeździe płk.Prystora do Kowna./IV.1935/:"Neue Züricher Ztg." donosi, że Marszałek Piłsudski przedłożył rządowi litewskiemu plan normalizacji stosunków między Polską a Litwą. Do Kowna przybyć ma b.premjer Prystor, który - jak wiadomo - bawił przed kilku miesiącami przez kilka dni w Kownie. Wedle relacji "Neue Züricher Ztg.", ma p.Prystor, jako mąż zaufania Marszałka Piłsudskiego, na podstawie udzielonych mu pełnomocnictw,doprowadzić do porozumienia między Polską a Litwą.-

Mały ruch graniczny./IV.1935/:Z dn.24 kwietnia otwarta została granica polsko-litewska dla t.zw.małego ruchu granicznego. W pierwszym dniu przeszło granicę ok.400 włościan na podstawie przepustek granicznych rolnych. Równocześnie przeprowadzono przez granicę przeszło 80 sztuk bydła i koni.

W związku z otwarciem granicy polsko-litewskiej wyznaczono szereg punktów przejściowych dla rolników Polaków i Litwinów. Punktów takich jest narazie 12.-

Dokoła stosunków lit.-niemieckich. /IV.1935/:Dokładny tekst noty w sprawie Kłajpedy, wręczonej przez posłów angielskiego, włoskiego i francuskiego rządowi litewskiemu nie został opublikowany. Elta zaznacza tylko, że państwa sygnatarjusze, zaniepokojone sytuacją w Kraju Kłajpedzkim przyznają, iż Litwa przy tworzeniu Dyrektorjatu kłajpedzkiego natknęła się na trudności, chociaż, realizując statut kłajpedzki kierowała się duchem realności i umiarkowania.

"L.Aidas" zauważa, że wręczenie Litwie noty stanowi rezultat konferencji w Stresie, gdzie sprawa kłajpedzka była szeroko omawiana. Powołując się dalej na doniesienia paryskiej "L'Oevre", urzędówka litewska podaje, że poseł angielski w Berlinie zabiega o normalizację stosunków między Niemcami a Litwą.-

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

Kronika.

B.gubernator Navakas członkiem Rady Stanu.Radjo Kowieńskie /z 24.IV.1935/:Jak podaje "Liet.Aidas", b.gubernator kłajpedzki Navakas mianowany został członkiem Rady Stanu.-

Klub Związku Tautininków.Radjo Kowieńskie /z 24.IV.1935/:Jak podaje "L.Aidas", Związek Tautininków zakłada swój klub. Zebranie organizacyjne odbędzie się 26 kwietnia.-

Nowa radjostacja.Radjo Kowieńskie /z 24.IV.1935/: Budowę radjostacji w Kłajpedzie powierzono Łotyszom.-

IV. SPRAWY POLSKIE I INNYCH MNIEJSZOŚCI NARODOWYCH.

Kronika.

Ogłoszone w "Dn.Polskim" życzenia akademików Polaków dwom wysiedlonym kolegom."Dzień Polski" Nr.44 /IV.1935/zamieszcza następujące życzenia świąteczne akademików-Polaków dwom wysiedlonym z Kowna kolegom: "Kochanym kolegom Adamowi Dowgirdowi i Anatolowi Paszkiewiczowi serdeczne życzenia świąteczne składają koleżanki i koledzy".-